

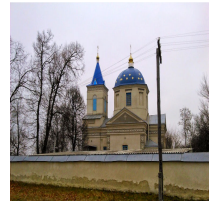
Н. А. Рудик

Новокосянтинів

НОВОКОСЯНТИНІВ – село Хмельницького (до 2020 – Летичівського) району Хмельницької області. 2015 у складі Сусловец. сільс. ради Н. увійшов до Летичів. селищ. об'єднаної територіал. громади. Знаходиться на правому березі Південного Бугу, у місці впадіння в нього р. Хвосо, pobl. межі з Вінн. обл., за 67 км від Хмельницького, 50 км від смт Літин і 15 км від смт Летичів. Площа 2,69 км². За переписом насел. 2001, проживали 675 осіб; нині – 493 особи; переважно українці. Проходить автомобіл. шлях Старий Остропіль–Стара Синява–Летичів–Вовковинці. Виявлено 2 давніх кургани (перші дослідж. проведено у 19 ст.; один з них – на пд. околиці – зберігся), знайдено скарб польс. сріб. монет 16–17 ст. (1886). Поселення засн. наприкінці 16 ст. під назвою Косянтинів князями Острозькими – Косянтином-Василем і його сином Олександром. 1600 польс. король Сигізмунд III Ваза надав Н. Маґдебур. право. Згодом тут утвор. православне братство, школу та лікарню. 1623 міський привілей поновлено, оскільки Косянтинів зазнав знач. руйнувань від татар. загонів. Від 1632 – Косянтинів Новий (у подальшому назва трансформувалася в сучасну). Тут були споруджені замок і міські укріплення. Від 1665 – у власності галиц. кастеляна А. Цетнера, від 2-ї пол. 18 ст. – шляхтичів Жевуських, пізніше – князів Чарторийських, шляхтичів Ярошинських і козац. старшин. родини Кочубеїв. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. За умовами Андрусів. перемир'я 1667 містечко залишилося під владою Польщі. 1672–99 – у складі Осман. імперії. У 18 ст. низка мешканців залучилася до гайдамац. руху. Після 2-го поділу Польщі 1793 – у межах Рос. імперії. 1793–96 – містечко Брацлав. намісництва; 1797–1925 – Поділ. губ.; 1796–1923 – Літин. пов. У 2-й пол. 19 ст. почало розвиватися ремісництво, були побудовані черепич. і цегел. заводи, 2 млини та ґуральня, щомісяця організовували ярмарок. 1900 мешкали бл. 5 тис. осіб, з них за віросповіданням: бл. 3 тис. юдеїв, 1299 православних і бл. 600 католиків. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. Влітку 1919 відбувся бій між вояками Армії УНР і більшовиками. 1923 Н. у складі Кожухів. волості увійшов до Хмельниц. р-ну Вінн. округи. У тому ж році створ. Новокосянтинів. сільс. раду, яку пізніше перепідпорядковано до Летичів. р-ну. Жит. зазнали сталін. репресій. У 1930-х рр. вздовж Пд. Бугу споруджено низку ДОТів Летичів. укріпрайону т. зв. лінії Сталіна. Від 12 липня 1941 до 13 березня 1944 – під нім. окупацією. Нацисти вбили понад 400 євреїв і зруйнували синагогу, зведену наприкінці 19 ст. На фронтах 2-ї світової війни загинули 104 воїни-земляки. У брат. могилі поховано 121 воїна-

визволителя. У 2-й пол. 20 ст. Н. спочатку віднесено до Поповец., потім – Сусловец. сільс. рад. 1950–2019 працювала Новокостянтинів. ГЕС. У Н. – ліцей (до 2018 – заг.-осв. школа), б-ка, будинок-інтернат для осіб похилого віку й інвалідів, амбулаторія заг. практики сімей. медицини. Збереглися костел св. Анни (кін. 17 – поч. 18 ст.) та Успен. церква (1851). Пobl. Н. – урочище Кармалюкове крісло (за легендою, це було місце відпочинку селян. ватажка У. Кармалюка).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Слободянюк П. Я., Дорош Г. О. Місцеве самоврядування Хмельниччини: Нариси історії місцевих громад Летичівського району. Хм., 2003;
2. Олійник І. Новокостянтинів – село трьох релігій і оборонних споруд // Є! Поділля. 2007, 18 жовт.

Бібліографічний опис:

Новокостянтинів / Н. А. Рудик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-73442>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).